SODBA SODIŠČA (prvi senat)
z dne 15. septembra 2005*

V zadevi C-140/04,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Hof van beroep te Antwerpen (Belgija) z odločbo z dne 11. marca 2004, ki je prispela na Sodišče 16. marca 2004, v postopku

United Antwerp Maritime Agencies NV

proti

državi Belgiji,

in

Seaport Terminals NV

proti

državi Belgiji,

United Antwerp Maritime Agencies NV,

* Jezik postopka: nizozemščina.

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann, predsednik senata, K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues (poročevalec), E. Juhász in M. Ilešič, sodniki,

generalni pravobranilec: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 7. aprila 2005,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za United Antwerp Maritime Agencies NV E. Gevers, odvetnik,

— za Seaport Terminals NV P. Hoogmartens in G. Huyghe, odvetnika,

— za belgijsko vlado D. Haven, zastopnica,

— za Komisijo Evropskih skupnosti X. Lewis, zastopnik, skupaj s F. Tuytschaeverjem, odvetnik,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 26. aprila 2005

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 203(3), četrta alinea, Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL L 302, str. 1, v nadaljevanju: carinski zakonik).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med državo Belgijo in družbo za pomorski prevoz United Antwerp Maritime Agencies NV (v nadaljevanju: Unamar) ter družbo za premeščanje Seaport Terminals NV, ki je postala Katoen Natie Terminals NV (v nadaljevanju: Seaport Terminals), zaradi plačila carinskega dolga, ki je nastal zaradi umika blaga, zavezanega plačilu uvoznih dajatev, izpod carinskega nadzora.

Skupnostna ureditev

Carinski zakonik

3 Člen 37 carinskega zakonika določa:

„1. Blago, ki je vneseno na carinsko območje Skupnosti, je od trenutka vnosa predmet carinskega nadzora. Skladno z veljavnimi določbami je lahko predmet kontrole s strani carinskih organov.

2. Blago ostane pod carinskim nadzorom tako dolgo, dokler se ne določi carinski status blaga [...]“

4 Člen 38 navedenega zakonika določa:

„1. Blago, vneseno na carinsko območje Skupnosti, mora tisti, ki ga vnese, nemudoma in po potrebi po prometni poti, ki jo določijo carinski organi, in skladno s podrobnostmi, ki jih te določijo, prepeljati:

a) do carinskega urada, ki ga določijo carinski organi, ali na vsak drug kraj, ki ga določijo ali odobrijo ti organi, ali;

[...]

2. Vsaka oseba, ki prevzame prevoz blaga po vnosu na carinsko območje Skupnosti, predvsem zaradi pretovarjanja, postane odgovorna za izpolnjevanje obveznost iz odstavka 1.

[...]“

5 Člen 40 istega zakonika določa:

„Blago, ki ob uporabi člena 38(1)(a) prispe na carinski urad ali na vsak drug kraj, ki ga določijo ali odobrijo carinski organi, mora carini predložiti oseba, ki je to blago vnesla na carinsko območje Skupnosti, ali po potrebi oseba, ki po vnosu blaga prevzame prevoz tega blaga."

6 Člen 43 carinskega zakonika določa:

„Ob upoštevanju člena 45 mora biti blago, predloženo carini v skladu s členom 40, zajeto v skupni deklaraciji.

Skupno deklaracijo je treba vložiti takoj po predložitvi blaga carini. Vendar lahko carinski organi za njeno vložitev določijo rok, ki poteče najpozneje prvi delovni dan po dnevu predložitve blaga carini."

7 V členu 44(2) navedenega zakonika je opredeljeno:

„Skupno deklaracijo vloži:

a) oseba, ki je vnesla blago na carinsko območje Skupnosti, ali po potrebi oseba, ki po vnosu prevzame prevoz tega blaga, ali;

b) oseba, v imenu katere sta nastopali osebi iz točke a."

8 Člen 46(1) istega zakonika določa:

„Blago se lahko s prevoznega sredstva, na katerem se nahaja, raztovori ali pretovori zgolj z dovoljenjem carinskih organov na krajih, ki jih določijo ali odobrijo ti organi.

[...]"

9 Člen 50 carinskega zakonika določa:

„Do pridobitve ene od carinsko dovoljenih rab ali uporab dobi blago, predloženo carini, takoj po predložitvi status blaga v začasni hrambi. To blago se v nadaljevanju imenuje ‚blago v začasni hrambi'."

10 Člen 51 navedenega zakonika določa:

„1. Blago v začasni hrambi se sme zadrževati samo na krajih in pod pogoji, ki jih odobrijo in določijo carinski organi.

2. Carinski organi lahko zahtevajo, da oseba, pri kateri je blago, predloži zavarovanje, zato da se zagotovi plačilo vsakršnega carinskega dolga, ki bi lahko nastal v skladu s členom 203 ali 204."

11 Člen 53(2) istega zakonika določa:

„Carinski organi lahko na tveganje in stroške osebe, pri kateri se blago nahaja, določijo, da se to blago do ureditve njegovega položaja prenese na poseben kraj, ki je pod njihovim nadzorom."

12 Člen 203 carinskega zakonika določa:

„1. Carinski dolg pri uvozu nastane:

— z nezakonito odstranitvijo blaga, zavezanega uvoznim dajatvam, izpod carinskega nadzora.

2. Carinski dolg nastane v trenutku odstranitve blaga izpod carinskega nadzora.

3. Dolžniki so:

— oseba, ki je odstranila blago izpod carinskega nadzora,

— osebe, ki so bile udeležene pri odstranitvi in so vedele ali bi morale vedeti, da gre za odstranitev blaga izpod carinskega nadzora,

— osebe, ki so zadevno blago pridobile ali posedovale in so v trenutku pridobitve ali prejema tega blaga vedele ali bi morale vedeti, da gre za blago, ki je bilo odstranjeno izpod carinskega nadzora,

kakor tudi

— po potrebi oseba, ki mora izpolniti obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi ali uporabe carinskega postopka, v katerega je bilo dano to blago."

Uredba (EGS) št. 2454/93

13 Člen 183(1) in (2) Uredbe Komisije (EGS) št. 2454/93 z dne 2. julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL L 253, str. 1, in – popravek – UL 1994, L 268, str. 321, v nadaljevanju: izvedbena uredba) določa:

„1. Skupno deklaracijo podpiše oseba, ki jo sestavi.

2. Carinski organi označijo skupno deklaracijo z uradnim zaznamkom in jo shranijo, da bi lahko preverili, ali je blago, na katero se deklaracija nanaša, dobilo carinsko dovoljeno rabo ali uporabo v rokih, predvidenih v členu 49 zakonika."

14 Člen 184 Uredbe določa:

„1. Dokler za blago ni določena vrsta carinsko dovoljene rabe ali uporabe, je oseba iz člena 183(1) dolžna na zahtevo carinskih organov pokazati nedotaknjeno blago, ki je bilo navedeno v skupni deklaraciji in ni bilo raztovorjeno s prevoznega sredstva, na katerem je.

2. Vsaka oseba, ki razpolaga z raztovorjenim blagom zaradi premestitve ali skladiščenja, postane dolžna izpolnjevati obveznost predložitve nedotaknjenega blaga, kadar koli carinski organ to zahteva."

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

15 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je Unamar pri carinskem uradu v Anversu napravil skupno deklaracijo pošiljke cigaret kot blaga, ki ne izvira iz Skupnosti, ki je bila potrjena 9. junija 1996. Seaport Terminals je 18. junija istega leta raztovoril zabojnik, ki je vseboval zadevno pošiljko, s plovila M/S Cap Trafalgar, s katerim je bilo zadevno blago pripeljano iz Paranague (Brazilija) v Anvers. Seaport Terminals je

odložil navedeni zabojnik na pomolu, ne da bi mu bila dodeljena carinsko dovoljena raba ali poraba. 19. junija 1996 je bilo ugotovljeno, da je bil zabojnik ukraden prejšnji dan in da tako ni mogel biti več predložen carini.

16 Belgijska uprava za carine in trošarine je iz tega sklepala, da je bil sporni zabojnik vnesen na carinsko območje Evropske unije nezakonito in da je zaradi tega dejstva nastal carinski dolg pri uvozu.

17 Zato je navedena uprava 13. marca 1998 pripravila in izdala nalog zoper Unamar in Seaport Terminals in vsaki od njiju naložila plačilo 785.555,04 EUR, povečano z obrestmi in stroški zaradi uvoznih dajatev in trošarin.

18 Iz predložitvene odločbe ravno tako izhaja, da se navedena uprava sklicuje po pravu na člena 202(1) in (3) in 203 carinskega zakonika ter, kar zadeva Seaport Terminals, na člen 184(2) izvedbene uredbe.

19 Unamar in Seaport Terminals sta vložili ugovor zoper naloga, ki sta jima bila vročena. S sodbo z dne 9. septembra 2002 je Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen združilo navedene ugovore, nato pa jih je zavrnilo kot neutemeljene.

20 Unamar in Seaport Terminals sta 14. oktobra 2002 in 9. januarja 2003 zoper to sodbo vložili pritožbo pri Hof van beroep te Antwerpen, ki je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali lahko šteje za osebo, ki mora izpolniti obveznosti, ki izhajajo iz zadrževanja blaga v začasni hrambi (določene v členu 203(3), zadnja alinea, carinskega zakonika Skupnosti, uveden z Uredbo [...] št. 2913/92 [...], v nadaljevanju: CZS), oseba, ki mora blago predložiti carini (člen 40 CZS), kar pomeni, da mora ona ali njen predstavnik predložiti skupno deklaracijo (člen 44(2) CZS) in jo podpisati (člen 183(1) izvedbenih določb carinskega zakonika Skupnosti, določenih z Uredbo [...] št. 2454/93 [...], v nadaljevanju: CTW) ter predložiti blago carinskim organom za toliko časa, dokler ni raztovorjeno s prevoznega sredstva, na katerem je bilo ob njegovem vnosu v Skupnost do takrat, ko je pridobilo carinsko dovoljeno rabo ali uporabo?

2. Ali lahko šteje za osebo, ki mora izpolniti obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi (iz člena 203(3), zadnja alinea, CZS), oseba, pri kateri se po raztovorjenju blago nahaja zaradi premestitve ali skladiščenja, kar pomeni, da lahko na podlagi členov 51(2) in 53(2) carinskega zakonika šteje za razpolagalko z blagom, ki je zato na podlagi člena 184(2) izvedbene uredbe zavezana predložiti nedotaknjeno blago, kadar koli carinski organi to zahtevajo?

3. Če je odgovor na prvo in drugo vprašanje pritrdilen: ali osebe iz teh vprašanj lahko štejejo hkrati in torej solidarno za dolžnike carinskega dolga, če ne gre za

isto osebo (v obravnavanem primeru predstavnik pomorske družbe, ki je vnesel blago v Skupnost, oziroma skladiščnik, ki je zadolžen za uskladiščenje in premestitev blaga na prostor za raztovarjanje/pomol, ki so ga določili carinski organi)?

4. Če je odgovor na tretje vprašanje pritrdilen: ali oseba iz prvega vprašanja ostane dolžnica do takrat, ko je bila blagu dana carinsko dovoljena raba ali uporaba, ne glede na to, da je po raztovorjenju blaga s prevoznega sredstva, s katerim je bilo vneseno v Skupnost, blago uskladiščila in premestila oseba iz drugega vprašanja?

5. Če je odgovor na tretje vprašanje nikalen: ali je treba šteti, da oseba iz prvega vprašanja ostane dolžnica carinskega dolga do takrat, ko je blago prevzela oseba iz drugega vprašanja, in oseba iz drugega vprašanja postane dolžnica šele takrat, ko prevzame uskladiščenje in premestitev blaga?

6. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen in odgovor na drugo vprašanje nikalen: ali je treba osebo iz prvega vprašanja obravnavati, kot da ostane dolžnica do takrat, ko blago prevzame oseba iz drugega vprašanja, ali do trenutka, ko je blago pridobilo carinsko dovoljeno rabo ali uporabo?"

Vprašanja za predhodno odločanje

21 S temi vprašanji, ki jih je treba obravnavati skupaj, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 203(3), četrta alinea, carinskega zakonika razlagati v tem smislu, da se lahko „osebo, ki mora izpolniti obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi," določi kot osebo, ki mora predložiti blago carini, v smislu člena 40 istega zakonika, kot tisto, ki razpolaga z raztovorjenim blagom zaradi premestitve ali skladiščenja. Za pritrditev predložitveno sodišče sprašuje, ali navedene osebe lahko v okoliščinah, kakršne so te v zadevi v glavni stvari, štejejo za solidarno odgovorne za plačilo carinskega dolga.

22 Da bi odgovorili na ta vprašanja, je treba obravnavati določbe carinskega zakonika in izvedbene uredbe, povezane z ureditvijo, ki se uporabi za blago, vneseno na carinsko območje Skupnosti, ki še ni dobilo carinsko dovoljene rabe ali uporabe.

23 V skladu s členom 38(1)(a) in (2) carinskega zakonika mora oseba, ki izvaja vnos, nemudoma prepeljati blago, vneseno na carinsko območje Skupnosti, ali, v tem primeru oseba, ki prevzame prevoz po navedenem vnosu do carinskega urada, ki ga določijo carinski organi, ali na vsak drug kraj, ki ga določijo ali odobrijo ti organi. Na podlagi člena 40 istega zakonika morajo te osebe to blago predložiti na carini.

24 Na podlagi člena 43 tega zakonika je treba v skupni deklaraciji, ki mora biti načelno predložena takoj, ko je bilo blago predloženo na carini, opredeliti blago, predstavljeno na carini, v smislu navedenega člena 40. Iz člena 44(2)(a) in (b) carinskega zakonika izhaja, da mora to deklaracijo vložiti ali oseba, ki je vnesla blago v carinsko območje Skupnosti, ali po potrebi oseba, ki po vnosu prevzame prevoz tega blaga, ali oseba, v imenu katere sta delovali prvi dve osebi.

25 Člen 50 carinskega zakonika določa, da do pridobitve ene od carinsko dovoljenih rab ali uporab dobi blago, predloženo carini, takoj po predložitvi status blaga v začasni hrambi.

26 Člen 46(1) tega zakonika določa, da se lahko blago s prevoznega sredstva, na katerem je, raztovori ali pretovori zgolj z dovoljenjem carinskih organov na krajih, ki jih določijo ali odobrijo ti organi.

27 Na podlagi člena 51(2) tega zakonika lahko carinski organi zahtevajo, da oseba, pri kateri je blago, predloži zavarovanje, zato da se zagotovi plačilo vsakršnega carinskega dolga, ki bi lahko nastal v skladu s členom 203 tega zakonika.

28 Iz člena 203(1) carinskega zakonika izhaja, da z nezakonito odstranitvijo blaga, zavezanega uvoznim dajatvam, izpod carinskega nadzora nastane ob umaknitvi tega carinski dolg pri uvozu (glej zlasti sodbo z dne 20. januarja 2005 v zadevi Honeywell Aerospace, C-300/03, ZOdl., str. I-689, točka 18). V skladu s sodno prakso Sodišča umaknitev izpod carinskega nadzora pomeni vsako nedopustno ravnanje ali

opustitev ukrepanja, ki preprečuje, čeprav zgolj v nekem obdobju, dostop pristojnim carinskim organom do blaga pod carinskim nadzorom in izvajanje nadzora, predvidenega s členom 37(1) carinskega zakonika (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Honeywell Aerospace, točka 19).

29 V skladu s členom 203(3), četrta alinea, navedenega zakonika je carinski dolg v takem primeru naložen več kategorijam oseb, predvsem storiteljem umaknitve, v tem primeru „osebi, ki mora izpolniti obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi".

30 Kot je Sodišče o tem odločilo, je imel skupnostni zakonodajalec namen od začetka veljavnosti carinskega zakonika popolnoma določiti pogoje določitve oseb, ki so dolžniki carinskega dolga (sodbi z dne 23. septembra 2004 v zadevi Spedition Ulustrans, C-414/02, ZOdl., str. I-8633, točka 39, in z dne 3. marca 2005, v zadevi Papismedov in drugi, C-195/03, ZOdl., str. I-1667, točka 38).

31 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je bilo blago, ki je predmet postopka v glavni stvari, predloženo pristojnemu carinskemu uradu, zajeto v skupni deklaraciji, ko je čakalo, da pridobi carinsko dovoljeno rabo in uporabo, in je zato pridobilo status blaga v začasni hrambi. Med drugim ni sporno, da je bilo to blago umaknjeno izpod carinskega nadzora po kraji, ki se je zgodila medtem, ko je Seaport Terminals raztovoril blago s plovila in ga odložil na pomol.

32 Predložitveno sodišče želi izvedeti, ali v takem primeru oseba, ki je predložila sporno blago carinskem uradu, v smislu člena 40 carinskega zakonika, in oseba, ki razpolaga z raztovorjenim blagom zaradi premestitve ali skladiščenja, lahko štejeta za dolžnika carinskega dolga tako kot osebe, ki morajo „izpolniti obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi", v smislu člena 203(3), četrta alinea, carinskega zakonika.

33 Unamar in Komisija Evropskih skupnosti sta ga upravičeno podprla, saj je bilo blago v začasni hrambi raztovorjeno s prevoznega sredstva in je bilo začasno uskladiščeno, ko je čakalo na carinsko dovoljeno rabo ali uporabo, zato je na podlagi člena 203(3), četrta alinea, dolžnik carinskega dolga oseba, ki razpolaga z navedenim blagom ob umaknitvi blaga izpod carinskega nadzora.

34 Glede „obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi", v smislu te zadnje določbe člen 184(1) izvedbene uredbe dejansko določa, da je oseba iz člena 183(1) iste uredbe, tista namreč, ki je podpisala skupno deklaracijo, dolžna na zahtevo carinskih organov pokazati nedotaknjeno blago, ki je predmet skupne deklaracije in ni bilo raztovorjeno s prevoznega sredstva, na katerem je. Nasprotno, na podlagi drugega odstavka istega člena, „vsaka oseba, ki razpolaga z raztovorjenim blagom zaradi premestitve ali skladiščenja, postane dolžna izpolnjevati" navedeno obveznost.

35 Iz člena 184 izvedbene uredbe izhaja tudi to, da je odločilno merilo za določitev osebe, ki je dolžna izpolnjevati obveznost predložitve blaga v začasni hrambi, za

obdobje po raztovoritvi tega, da z njim razpolaga. Razpolagalec je tisti, ki skrbi za to blago in ki ga je sposoben predložiti na zahtevo, kajti oseba, ki je podpisala skupno deklaracijo, v tem trenutku ne izvaja več fizičnega nadzora nad navedenim blagom.

36 Namen navedene obveznosti je, ob merilu razpolaganja, najbolje zagotoviti nadzor carinskih organov blaga v začasni hrambi, ki je predviden s členom 37(1) carinskega zakonika.

37 Ta razlaga je utemeljena s členom 51(2) navedenega zakonika, ki določa, da lahko carinski organi zahtevajo od osebe, ki „razpolaga" z blagom, da predloži zavarovanje, zato da se zagotovi plačilo vsakršnega carinskega dolga, ki bi lahko nastal v skladu s členom 203 istega zakonika.

38 Glede obstoječe obveznosti dati carinsko dovoljeno rabo ali uporabo blagu v začasni hrambi, v roku, določenem v skladu s členom 49 carinskega zakonika, ki določa obveznost deklarantu, v tem primeru ne poudarja možnosti člena 203(3), četrta alinea, istega zakonika, ki določa zgolj posebne obveznosti za „zadrževanje" blaga v začasni hrambi.

39 Iz tega izhaja, da „oseba, ki mora izpolniti obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi," v smislu člena 203(3), četrta alinea, carinskega zakonika določi, po raztovorjenju zadevnega blaga, tisto, ki razpolaga z blagom.

40 Člen 213 carinskega zakonika, ki določa, da, kadar je več dolžnikov za isti carinski dolg, so ti solidarno zavezani k plačilu tega dolga, ne povzroča dvomov o navedeni razlagi, če, v položaju, kakršen je ta v glavni stvari, oseba, ki je podpisala skupno deklaracijo, v nasprotju s tisto osebo, ki razpolaga z blagom po njegovem raztovarjanju, ni več dolžna predložiti blaga, kadar koli carinski organ to zahteva.

41 Glede na predhodne ugotovitve je treba na postavljena vprašanja odgovoriti, da je treba člen 203(3), četrta alinea, carinskega zakonika razlagati tako, da „oseba, ki mora izpolniti obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi", določi osebo, ki razpolaga z raztovorjenim blagom zaradi premestitve ali skladiščenja.

Stroški

42 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 203(3), četrta alinea, Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti je treba razlagati v tem smislu, da „oseba, ki mora izpolniti obveznosti, izhajajoče iz zadrževanja blaga v začasni hrambi", določi osebo, ki razpolaga z raztovorjenim blagom zaradi premestitve ali skladiščenja.

Podpisi